

" PRO ARIS ET FOCIS - DEO PROPITIO! "

P R I K A Z

kako je došlo do osnutka časne družbe
" BRAĆE HRVATSKOGA ZMAJA. "

Nakon pada i odlaska bivšeg zloglasnog Bana HRVATSKE-SLAVONIJE i DALMACIJE ugnjetača hrvatske slobode Karla grofa KHUEN-HEDERWARYA iz Hrvatske ostavio je za sobom u svim krajevima svuda i u svim slojevima naroda Hrvatskoga a naročito medju inteligencijom NESKLAD, RAZMIRICE, MEDJUSOBNA TRVENJA i OPĆE NEZADOVOLJSTVO.-

Tome pretužnome stanju i zlu trebalo je naći lijeka.-

U starodrevnom domu nezaboravnog hrvatskog povjesničara Ivše TKALČIĆA i kod nadarbenika prvostolne crkve zagrebačke i biskupskog tajnika g. Janka BARLEA sastajali su se početkom godine 1905. nekoliko prijatelja sve hrvatskih učenjaka i vrljih rodoljuba pretresajući sve te vladajuće žalosne prilike, te je medju mnogim prijedlozima kako da se tome zlu što brže učini kraj pala i namisao, kako bi bila prijeka potreba u HRVATSKOJ osnovati jedno "EMINENTNO HRVATSKO DRUŠTVO"

koje bi stajalo izvan stranaka a promicalo i unapredjivalo prosvjetu u svim slojevima hrvatskoga Naroda !

Šestnajsti je dan mjeseca STUDENOGA godine
1905.-

Tiho je predvečerje kasne jeseni. Iz redakcije nekadašnjeg beletrističkog lista "PROSVJETA" u Gajevoj ulici izidjoše dva gospodina. Jedan srednjega uzrasta malo pognut, mršav pravi tip rimljanina, drugi visok, pune brade u koju su se uplele tu i tamo po koje srebrenaste niti te krenuše niz Gajevu ulicu.

Stupahu jedan pored drugoga u šutnji, nekako ~~ku~~ potišteni, zaokupljeni u dubokim mislima.-

Onaj više iznenada stane, zaustavi se i reče:
" Prijatelju EMILE, jadne li su i rastrovane sve naše družtvene i političke prilike. Svuda samo svadja i nesloge. Nigdje da naidješ na iskrenost a kamo li na pravo prijateljstvo i bratstvo. Bolna je to slika naše nesretne HRVATSKE !"

●) po ranijim referatom: Milutina MAYERA, Zmaja "SVEPOHELENSKOG".-

" Razumijem TE, dragi brate VELIMIRE - prekine ga mladji, nadodavši - Ti si mišljenja, da tome svemu treba naći lijeka i izlaza ? Vjeruj mi i ja sam mnogo o svemu tome razmišljao, pa kako su prilikom naših razgovora kod prijatelja IVŠE i JANKA iznijete misli i prijedlozi, da bi možda bilo od koristi osnovati

" JEDNO EMINENTNO HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO "

složio sam se i ja u duži i uvjeren sam, da bi zaista to bio put kojim bi nam trebalo poći. Mišljenja sam da bi trebalo osnovati jedno

"HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO"

u kome bi se okupili svi oni čestiti HRVATI, koji svim srcem i svom dušom svojom iskreno i nesebično ljube ovu našu dragu ispaćenu DOMOVINU ! Političke nesuglasice, stranačko trvenje, vjerska pitanja, sve bi to u takovom društvu moralo nestati. Tu bi moralo biti idealom

"ČISTO, STARO I ISKRENO HRVATSKO BRATSTVO!"

Onakovo, kakovo je nekoć u sretno ono doba vladalo među HRVATIMA, kada se nisu natezali za jedno slovo u njihovim programima, već su bili JEDNODUŠNI kada se radilo o

"HRVATSKOJ ČASTI I HRVATSKOM
POSTENJU !"

" Tako je, dragi moj EMILE !" odgovori, a u njegovim blagim očima odražavalo se posebno zadovoljstvo, slušajući svog dobrog prijatelja i pobratima, koji se bio toliko zanio svojim izlaganjima, pa uperivši svoj blagi pronicavi pogled u svog prijatelja reče :

" I TI MISLIŠ, EMILE, DA BI SE MOGLO OSNOVATI
JEDNO TAKOVO DRUŠTVO ? "

" BI VELIMIRE ! BI VJERUJ MI " uvjerenoreče mladji prijatelj - "TA JOŠ NAS IMA, JOŠ HRVATA KOJI NESEBIČNO LJUBIMO DRAGU NASU HRVATSKU I KOJI SMO VOLJNI DA PORADIMO NA KULTURNOM POLJU ZA DOBROBIT I SREĆU HRVATSKE !, JA SAM DUBOKO UVJEREN, DA SEI KOD NAS U HRVATSKOJ MOŽE NAĆI LJUDI, KOJI SU ZA ISKRENO I NESEBIČNO BRATSTVO I PRIJATELJSTVO !"

" BOG GOVORI IZ TEBE, dragi EMILE!" veselo će drugi prijatelj !

"HAJDE, DA NAS DVOJICA POKUŠAMO! USPIJEMO LI NE-TRAŽIMO NI SLAVE NI PRIZNANJA, VEĆ ĆEMO BITI SRETNI I ZADOVOLJNI ŠTO SMO IZVRŠILI JEDNO PLEMENITO PATRIOTSKO DJELO !

U IME BOGA VELIKOGA ! NA POSAO ! "

Stegnuvši si junačke desnice, sa nekim posebnim

zanosom uzvratiti : "VELIMIRE, STARI DRUŽE I DOBRI BRATE MOJ ! USKRISIT ĆEMO STARU HISTORIJSKU DRUŽBU, KOJU JE OSNOVAO 1408. KRALJ SIGISMUND i u KOJOJ SU PRVI ČLANOVI BILI BAŠ SAMI NAJUGLEDNIJI HRVATI"

" I PROZVAT ĆEMO JU " BRAĆA ZMAJA OGNJENOGA " upadne žurno stariji mladjemu u riječ.-

"BOLJE I LJEPŠE ĆE BITI " BRAĆA HRVATSKOGA ZMAJA " HRVATI SMO, PA NEKA ČASNO I SVIJETLO IME HRVATSKO REŠI NOVO KULTURNO DRUŠTVO NAŠE", odgovori mladji.

"IZVRSNA MISAO !" klikne stariji i od oduševljenja pogladi svoju punu bradu a u oku mu se pojavi topla suza radosnica. Njegova plemenita, pjesnička duša zadrhtala je od velike sreće svetog zanosa i dva iskrena druga, dva stara prijatelja, dva odlična hrvatska kulturna radnika, zadojena u ovom velikom času istim željama, mislima, zanosom i težnjama pružiše si bratske desnice, čvrsto ih stegnuše u znak "VJEČNOG BRATSKOG VEZA ZA ČAST I PROCVAT HRVATSKOGA IMENA I HRVATSKE KULTURE" !

U tom času javi se s tornja "SVETOGA KRALJA" duboki glas zvona..... Zvomilo je na

" A V E M A R I J A ! "

Sa svih zagrebačkih crkava javljala se svečana zvonjava na poklon i pozdrav n a j s v e t i j o j

M A J C I,

ZAŠTITNICI STAROGA HRVATSKOGA KRALJEVSTVA, PREDZI DJA KRŠĆANSTVA!"

Ovim svečanim časom bijahu duboko dirnuta dva vjerna prijatelja a iz njihovih hrvatskih srdaca izvila se topla molitva "ZA SREĆAN USPJEH NJIHOVE NAMISLI!" Njihove usne šaputahu:

" BOŽE SILNI, BRANI ŠTITI
SRDACA NAM SAVEZ T A J,
DAJ NAM VJERNOM BRAĆOM BITI
HRVATSKI DA ŽIVI ZMAJ !"

A kad su zamirali zadnji zvuci zvonova još jednom stegne mladji starijemu junačku desnicu i reče:

" A GESLO NOVE NAŠE DRUŽBE BITI ĆE OD OVOGA ČASA:

" PRO ARIS ET FOCIS - DEO PROPITIO! "

Da "EMILE"! mi i svi oni, koji će se okupljati pod ovom lozinkom i koji će svoje čestite grudi kititi

" Z M A J S K I M Z N A K O M "

neka stupaju stazom pradjedova, ne osvrćući se ni lijevo ni desno, već smjelo kročeći uvijek naprijed

" Z A B O G A I H R V A T S K U ! "